

**Oświadczenie złożone
przez senatora Władysława Ortyła
na 7. posiedzeniu Senatu
w dniu 14 marca 2012 r.**

Oświadczenie skierowane do rzecznik praw obywatelskich Ireny Lipowicz

Szanowna Pani Rzecznik!

Na 30. posiedzeniu Senatu w dniu 2 kwietnia 2009 r. zwróciłem się do wiceprezesa Rady Ministrów, ministra spraw wewnętrznych i administracji z prośbą o udzielenie mi informacji na temat działań rządu i inicjatyw dotyczących ustawy zapewniającej świadczenia pieniężne, i nie tylko, dla osób przymusowo wcielonych do Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”. Z przykrością muszę stwierdzić, iż udzielona odpowiedź tylko dotyka problemu i nie wyjaśnia w pełni poruszonych w moim zapytaniu problemów i wątpliwości.

W związku z powyższym pragnę skierować do Pani Rzecznik zapytanie o interpretację i umiejscowienie w polskim prawie pracy kwestii dotyczących sytuacji byłych junacek i junaków z Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”. Pragnę podjąć ten temat z uwagi na apel ze strony funkcjonującego od 19 lutego 2003 r. Stowarzyszenia Weteranów Pracy Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” 1948–1955, jak również ze strony indywidualnych osób, które domagają się stosownego zadośćuczynienia za pracę przymusową.

Od 1948 r. do 1955 r. w strukturach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”, która w sposób najczęściej przymusowy prowadziła obowiązkowe przysposobienie zawodowe i wojskowe oraz indoktrynację polityczno-ideologiczną, służyło 1,2 miliona Polaków w wieku 16–21 lat. Skoszarowani pracowali przy budowie ośrodków przemysłowych, nierzadko byli też wykorzystywani do pracy w kopalniach, kamieniołomach, a nawet PGR. Większość z nich, oderwana od rodzin, była poddawana represjom. Nie otrzymywali oni za swoją pracę żadnego wynagrodzenia, a ponadto uczestniczyli w przymusowych ćwiczeniach wojskowych i alarmach. Do dziś nie otrzymali za to żadnego zadośćuczynienia.

Uważam, że sprawa byłych junaków i junacek, którzy zaznali prześladowań i krzywd, powinna znaleźć godziwe rozwiązanie. W związku z powyższym zwracam się do Pani Rzecznik o pomoc i wsparcie w rozwiązaniu tego problemu, jak również proszę Panią o szczegółowe wyjaśnienie i uzasadnienie niżej wymienionych kwestii w ramach swoich kompetencji.

1. Czy istnieje szansa na uzyskanie przez byłych junaków i junaczki stosownego zadośćuczynienia za pracę przymusową? Czy może być rozważana możliwość przyznania im jednorazowego odszkodowania?

2. Czy możliwe jest przyznanie zaopatrzenia w bezpłatne leki junaczkom i junakom, ich małżonkom pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu oraz wdowom i wdowcom?

3. Czy podejmie Pani działania, które umożliwią wyżej wymienionym przymusowym pracownikom dostęp do ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych finansowanych ze środków publicznych bez skierowania od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego?

4. Czy jest ewentualnie rozważana inna forma rekompensaty w postaci na przykład dodatków do emerytur czy ulg?

Z poważaniem
Władysław Ortył